

REFERAT SZKOLENIOWY DLA RODZICÓW

AGRESJA W SZKOLE – AGRESOR I JEGO OFIARA

Opracowała: Małgorzata Skupień

Coraz więcej wokół nas agresji. Agresywni są nie tylko ludzie dorośli, ale także młodzież i coraz częściej dzieci. Obserwujemy to zjawisko w szkołach, na ulicy, w czasie imprez masowych.

Czym jest agresja? Agresją nazywamy działanie, którego celem jest dokuczanie, wyśmiewanie, grożenie jakiejś osobie, zniszczenie jakiegoś przedmiotu. Może być agresja fizyczna lub słowna.

W szkołach podstawowych do najczęściej zauważanych przejawów **agresji fizycznej** wśród uczniów zalicza się : pobicia, przestraszanie, odbieranie rzeczy siłą, niszczenie sprzętu szkolnego, zachęcanie innych do bicia, wymuszanie, bicie młodszych kolegów.

Agresja słowna uczniów wyraża się w: grożeniu pobiciem, napastliwych wypowiedziach, straszaniu, groźbach, przezywaniu, przekleństwach, ordynarnych odzywkach, wyśmiewaniu się, kłótniach, grożeniu skarżeniem. Takie formy zachowania obserwujemy szczególnie u uczniów klas I-III.

Agresja słowna występuje we wszystkich szkołach, na wsi i w mieście. Wielkość szkoły nie odgrywa większej roli. W bardzo małych szkołach, w takiej jak nasza występuje jedynie mniej aktów wandalizmu.

Agresja wśród dzieci na terenie szkoły przejawia się również w postaci agresji grupowej. **Grupowa forma agresji**, zwana często przemocą, zaczyna stanowić coraz poważniejszy problem w praktyce pedagogicznej szkoły. W ostatnich latach obniża się wiek sprawców przemocy zorganizowanej. Występuje ona już w klasach młodszych, ale w tym wieku jeszcze dość łatwo można ją wyeliminować, gdyż dzieci są chętne do opowiadania o wszystkim co dzieje się na terenie klasy jak i poza nią. Istnieje prawdopodobieństwo, że w każdej klasie szkolnej jest kilku agresorów i kilka ofiar. Ofiary są zastraszane i nie mają odwagi szukać pomocy u dorosłych lub nie wierzą w ich skuteczność.

Co wskazuje na to, że dziecko jest ofiarą?

- jest przezywane, wyśmiewane, ośmieszane, straszone, poniżane, zmuszane do posłuszeństwa
- jest nieakceptowane przez innych, co często powoduje bardzo niskie poczucie własnej wartości
- zaczyna myśleć o sobie, że jest nieatrakcyjne i wtedy wycofuje się z kontaktów z innymi
- wstydzi się, że jest spowodowane do roli ofiary, jest z tego powodu nieszczęśliwe i załamane
- ma nieoczekiwane zmiany nastroju; raz jest wesołe i bez trosk a innym razem łatwo wpada w złość bez widocznej przyczyny
- zaczyna nie lubić szkoły i unika chodzenia do niej, wymyślając różne wymówki
- spóźnia się do szkoły; w szkole trzyma się blisko nauczyciela lub innych dorosłych, czując się bezpieczniej w ich obecności
- traci zainteresowanie nauką i dostaje coraz gorsze oceny
- często skarży się na bóle głowy, brzucha, nie ma apetytu
- ma trudności z zabieraniem głosu w klasie i sprawia wrażenie niespokojnego i niepewnego siebie

- ma siniaki, rany, zadrapania, okaleczenia, podarte ubranie, zniszczone osobiste rzeczy szkolne, co może wskazywać na to, że powstały one w wyniku aktów agresji fizycznej.

Co wskazuje na to, że mamy do czynienia z agresorami?

- z reguły mają pozytywny obraz siebie
- systematycznie dokuczają, wyśmiewają, ośmieszają i przezywają innych
- robią sobie żarty – bijąc, popychając, kopiąc- głównie słabszych i bezbronnych kolegów
- mają potrzebę dominacji wobec innych, chcą ich podporządkować sobie, używając groźby lub kary
- charakteryzują się niską tolerancją frustracji, łatwo popadają w gniew, są impulsywni i wybuchowi
- nie umieją poradzić sobie z trudnościami; trudno jest im stosować się do ogólnie przyjętych reguł
- generalnie są nastawieni na „nie”, potrafią też być agresywni w stosunku do dorosłych, nawet do najbliższych
- są zadowoleni z własnych zachowań, bez poczucia wstydu i winy
- mają łatwy kontakt z otoczeniem
- umieją się wybronić w trudnej sytuacji (mają na wszystko odpowiedź)
- są biegli w udawaniu, winę przierzucają na innych
- dość wcześnie prezentują zachowania aspołeczne, takie jak: kradzieże, wandalizm, picie alkoholu, palenie papierosów

W grupie rówieśniczej, jaką jest klasa szkolna, istnieją pewne czynniki sprzyjające szerzeniu się agresji. Należą do nich: naśladowanie modelu agresora przez dzieci oraz obniżenie kontroli nad bodźcami pobudzającymi do agresywnych zachowań w grupie.

Prawdopodobieństwo naśladowania dziecka agresywnego w klasie jest tym większe, im bardziej jest ono popularne, podziwiane i atrakcyjne.

Czyny wykonywane z silnym zaangażowaniem emocjonalnym np. bicie, poniżanie innych, sprawiają, że zdolność powstrzymywania się od tych czynów znacznie maleje. Również obecność innych osób (kolegów) przy biciu czy poniżaniu ofiary tzw. biernych obserwatorów, zmniejsza poczucie winy i osobistej odpowiedzialności agresorów.

Brak reakcji ze strony nauczycieli na występujące w ich obecności akty agresji, ignorowanie skarg dzieci- ofiar przemocy, wywołują poczucie bezkarności i sprzyjają szerzeniu się agresywności wśród dzieci oraz zaburzeń osobowościowych agresora i jego ofiary. Dlatego ważne jest, aby rodzice rozmawiali ze swoimi dziećmi, gdy zauważą jakieś symptomy, które mogą wskazywać na to, że ich dziecko stało się ofiarą agresji. Powinni też natychmiast zgłosić swoje podejrzenia u wychowawcy ich dziecka, aby ten w porę mógł zareagować i podjąć odpowiednie działania.

Przeciwdziałanie agresji uczniowskiej jest bardzo trudne i nie zawsze kończy się sukcesem. Efekty pracy nauczycielskiej bywają nieraz odległe w czasie lub zachodzą niezauważone w psychice dziecka. Najważniejsze jest, by nigdy nie rezygnować z podejmowania wysiłków. Poczucie bezradności paraliżuje wszelkie działania- nie wolno mu się poddać, nawet jeśli nie zawsze i nie wszystko udaje nam się osiągnąć od razu.

Literatura:

J. Danilewska

„ Agresja u dzieci – Szkoła porozumienia”
WSiP, W-wa 2002r.